

SXEDIO-B.105

13.7.1976: Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΗΤΑΝ ΠΟΛΥ ΔΥΝΑΤΟΣ ΔΗΛΩΝΕΙ Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΓΚΙΖΙΚΗΣ ΠΡΟΣΘΕΤΟΝΤΑΣ ΟΤΙ ΕΝΑ ΠΛΗΘΟΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΗΤΑΝ ΕΤΟΙΜΟΙ ΝΑ ΠΕΣΟΥΝ ΣΤΗ ΦΩΤΙΑ ΣΕ ΕΝΑ ΝΕΥΜΑ ΤΟΥ (Μέρος 1)

Ο Στρατηγός Γκιζίκης ήταν ένας από τους στρατιωτικούς ηγέτες της Ελλάδας που είχαν αποφασίσει το πραξικόπημα εναντίον του Προέδρου Μακαρίου.

Σε συνέντευξη στην αθηναϊκή εφημερίδα ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ τον Ιούλιο του 1974 μίλησε για όλα και ιδιαίτερα για τη δύναμη που είχε ο άρατος δικτάτορας Δημήτριος Ιωαννίδης με τον οποίο αποφάσισαν την ανατροπή του Προέδρου Μακαρίου.

Ο Στρατηγός Γκιζίκης έδωσε τις ακόλουθες απαντήσεις (αναδημοσίευση εφημερίδα Ο ΑΓΩΝ 13.7.76:

ΕΡ: Στρατηγέ υπουργοί της κυβερνήσεως Ανδρουτσοπούλου είπαν ότι συνεργάζεσθε με άλλους ανώτατους αξιωματικούς για την ανατροπή του Ιωαννίδη και την αποκατάσταση της ομαλότητας.

ΑΠ: Δεν είναι σωστό. Επίστευα από την πρώτη μέρα της ανατροπής Παπαδόπουλου στην αλλαγή. Αλλά να επιτευχθεί μόνο διά της πειθούς.

ΕΡ: Διά της πειθούς; Να πείσετε δηλαδή ποιον;

ΑΠ: Τον κ. Ιωαννίδη. Μόνον εάν εκείνος επείθετο η αλλαγή, την οποία, όπως σας είπα, πίστευα και επεδίωκα, ήταν δυνατή. Βιαία αλλαγή του καθεστώτος ήταν αδύνατη.

ΕΡ: Ηταν τόσο δυνατός;

ΑΠ: Ο κ. Ιωαννίδης; Ναι. Την ερώτηση που μου κάνετε τώρα εσείς μου έκανε σε κρίσιμες στιγμές μετά την μεταπολίτευση και ο πρωθυπουργός κ. Καραμανλής. Και του έδωσα την ίδια απάντηση: Ναι. Ο Ιωαννίδης ήταν πολύ δυνατός. Ενα πλήθος αξιωματικών ήταν έτοιμοι να πέσουν στη φωτιά που λέμε, σ' ένα νεύμα του.

ΕΡ: Με συγχωρείτε, στρατηγέ. Την απάντηση αυτή

την δώσατε στον κ. Καραμανλή, όταν ήδη ήταν πρωθυπουργός;

ΑΠ: Αρκετά αργότερα.

ΕΡ: Θέλετε να πείτε ότι ο Ιωαννίδης διατηρούσε δύναμη στο στράτευμα;

ΑΠ: Ακριβώς. Η δύναμη του εμειώνετο βέβαια με τις ενέργειες της Κυβερνήσεως Καραμανλή (μεταθέσεις αξιωματικών κλπ) αλλά τη διατηρούσε ακόμη.

ΕΡ: Και τη μέρα της ιστορικής αλλαγής; Το κρίσιμο εικοσιτετράωρο **23-24** Ιουλίου του **1973**;

ΑΠ: Τη διατηρούσε ακέρατη.

ΕΡ: Αντιλαμβάνομαι καλά, θέλετε να πείτε ότι ο Δ. Ιωαννίδης θα μπορούσε να ματαιώσει την αλλαγή της **23ης** Ιουλίου;

ΑΠ: Αναμφισβητήτως. Μπορούσε τότε, αν ήθελε να μας "δέσει" μέσα στο γραφείο μου και τους πέντε. Τον αρχηγό των ενόπλων δυνάμεων στρατηγό Μπονάνο και τους αρχηγούς Στρατού, Ναυτικού, Αεροπορίας και εμένα.

ΕΡ: Στρατηγέ κατά το διάστημα της δεύτερης, αν μπορούμε να την πούμε έτσι, προεδρία σας, από τη μεταπολίτευση δηλαδή της **23ης** Ιουλίου, την αποχώρησή σας το Δεκέμβριο του **74** εκινδύνευσε η Δημοκρατία και προσωπικά ο κ. Καραμανλής;

ΑΠ: Ναι, σε τέσσερις τουλάχιστον περιπτώσεις και η ομαλότης και ο κ. Καραμανλής προσωπικά αντιμετώπισαν κινδύνους. Υπήρξε μάλιστα μια περίπτωση που σχεδιάστηκε η σύλληψη του κ. Πρωθυπουργού μέσα στο ίδιο το προεδρικό γραφείο του.

ΕΡ: Ελάβατε γνώση αυτού του σχεδίου;

ΑΠ: Μου επροτάθη.

ΑΠ: Από συγκεκριμένα πρόσωπα;

ΑΠ: Ναι. Ένα πολιτευόμενο και ένα στρατιωτικό.

ΕΡ: Ποιο ήταν το σχέδιο;

ΑΠ: Είκοσι αξιωματικοί θα περίμεναν στο γραφείο πλάϊ στο δικό μου. Ο πρωθυπουργός κ.

Καραμανλής επρόκειτο να επισκεφθεί το γραφείο μου για να συνηγορήσουμε περί του θέματος της προκηρύξεως των εκλογών. Από εμένα ζητούσαν να τους πληροφορήσω την ακριβή ώρα, που ο πρωθυπουργός θα ήρχετο στο γραφείο μου. Η ομάδα των αξιωματικών, θα περίμενε όπως σας είπα στη διπλανή αίθουσα και την ώρα που θα συζητούσαμε θα ορμούσε και θα συνελάμβανε τον πρωθυπουργό.

ΕΡ: Στρατηγε, γιατί δεχθήκαμε την προεδρία αυτού που μπορούσαμε να πούμε "καθεστώς Ιωαννίδη" ή μήπως κάνω λάθος και δεν ήταν εκείνος-ο Ταξίαρχος Ιωαννίδης που διοικούσε εκ του αφανούς και αποφάσιζε;

ΑΠ: Εκείνος ήταν.

ΕΡ: Λοιπόν; Γιατί δεχθήκατε;

ΑΠ: Το "δέχθηκα" δηλαδή παίρνει λίγη συζήτηση. Συμφώνησα πολύ και στη συνέχεια θα σας εξηγήσω γιατί στην ανάγκη της ανατροπής του Παπαδόπουλου. Ήταν μια σκέψη που είχε οριμάσει στο νου μου και σε πολλούς αξιωματικούς διόμιση ή τρία χρόνια πριν από την 25η Νοεμβρίου. Όταν ο κ. Ιωαννίδης- με τον οποίο με συνέδεσε παλιά προσωπική και οικογενειακή γνωριμία- μου το πρότεινε, δέχτηκα να τον βοηθήσω. Αλλά εζήτησα και από τον ίδιο και από τον συνεργάτη του Παλαΐνη τον μεγαλύτερο των αδελφών, μετά την επιτυχία του σχεδίου, να μ' αφήσουν να πάω στο σπίτι μου, να ηρεμήσω. Είχα και προσωπικούς λόγους τότε. Λίγο πριν είχε αποβιώσει η πρώτη μου σύζυγος και ήθελα να ησυχάσω. Επέμειναν.

ΕΡ: Γιατί;

ΑΠ: Ίσως γιατίπίστευαν ότι είχα τις συμπάθειες και την εκτίμηση των "μικρών" αξιωματικών, εννοώ λοχαγούς, ταγματάρχες, συνταγματάρχες.

ΕΡ: Και δεχτήκατε. Γιατί;

ΑΠ: Με την ελπίδα να κατορθώσω σε ένα μικρό σχετικά, διάστημα να παραδώσω την εξουσία στην πολιτική ηγεσία του τύπου που πίστευα ότι είναι αναγκαίος.

ΕΡ: Στον κ. Καραμανλή;

ΑΠ: Εκείνη τη στιγμή σκεπτόμουν τρόπους και με ενδιέφεραν. Το ζήτημα ήταν να απαγγιστρωθούν οι ένοπλες δυνάμεις από αυτή την εμπλοκή. Λίγες μέρες μετά την ανάληψη εκ μέρους μου της προεδρίας της Δημοκρατίας συνεζήτησα με τον αρχηγό των ενόπλων δυνάμεων Στρατηγό Γρ. Μπονάνο. Είπα σε γενικές γραμμές τι πρέπει να οδεύσομεν προς την ομαλότητα. Τον κ. Μπονάνο τον βρήκα αρκετά σύμφωνο. Είχαμε μάλιστα σε λίγες μέρες και άλλη σχετικά συζήτηση.

ΕΡ: Αυτά γίνονταν εν αγνοία του Δ. Ιωαννίδη.

ΑΠ: Καθόλου. Σας είπα ότι την πραγματοποίηση της αλλαγής την έβλεπα διά της πειθούς. Παρ' όλη τη συμπάθεια μου νομίζω ότι μου είχαν οι "μικροί" αξιωματικοί σε περίπτωση διαφωνίας, εκείνον θα άκουγαν και όχι εμένα.

ΕΡ: Ανακοινώσατε λοιπόν τις σχέσεις σας και στον ταξίαρχο Ιωαννίδη;

ΑΠ: Τότε, που πρωτομίλησα γι' αυτό και στον Στρατηγό Μπονάνο. Ο κ. Μπονάνος όπως σας είπα ήταν αρκετά σύμφωνος. Ο Ιωαννίδης είπε αόριστα "ναι...ναι". Αλλά δεν έδωσα μεγάλη πίστη στα λόγια του.

ΕΡ: Επειδή τον θεωρούσαμε ανειλικρινή;

ΑΠ: Οχι. Ο Ιωαννίδης ήταν "μπεσαλής" και όταν έδινε τον λόγο του πάντοτε τον κρατούσε. Αλλά ήταν πολύ αόριστα αυτά τα "ναι...ναι". Δεν είχα μεγάλη πίστη στα λόγια του γιατί ήξερα ότι επηρέαζε τους "μικρούς" αξιωματικούς (λοχαγούς, ταγματάρχες, συνταγματάρχες) τους οποίους άλλωστε και εστηρίζετο. Οι "μικροί" ήταν θερμόαιμοι. Δεν είχαν την ωριμότητα που απαιτούσαν οι περιστάσεις. Στις παραμονές της Πρωτοχρονιάς του 1974 ένα μήνα δηλαδή μετά την ανατροπή του Γ. Παπαδόπουλου, κάλεσα στο γραφείο μου τον Στρατηγό Μπονάνο και τον Ταξίαρχο Ιωαννίδη να συνεννοηθώ για το διάγγελμα επί τη 1η του έτους.

ΕΡ: Γιατί αυτούς τους δύο και όχι τον πρωθυπουργό;

ΑΠ: Μόνο με αυτούς τους δυο συνεννοούμουν. Τον Ανδρουτσόπουλο τον απέφευγα. Δεν έκρινα ότι ήταν ο κατάλληλος πρωθυπουργός.

ΕΡ: Τότε γιατί έγινε;

ΑΠ: Του είχε εμπιστοσύνη ο κ. Ιωαννίδης. Ετσι με την επιμονή μου μπήκε στο διάγγελμα μια παράγραφος που θα θυμάστε: Ελεγα πως θα επιδιώξουμε ένα σύνταγμα παραδεκτό από όλες τις παρατάξεις.

Την άνοιξη του **1974** κάναμε και πάλι οι τρεις αυτή τη συζήτηση για την ανάγκη της αλλαγής. Ο κ. Ιωαννίδης είπε ότι δεν ήταν η κατάλληλη στιγμή, γιατί την εποχή εκείνη είχαν αρχίσει οι διενέξεις με την Τουρκία είχε τεθεί θέμα υφαλοκρηπίδας Αιγίου κλπ, έβγαινε δεν έβγαινε το "τσανταρλί" (τουρκικό ερευνητικό σκάφος για τον εντοπισμό πετρελαίου) και ήταν και η Πορτογαλία.

ΕΡ: Ποια σχέση είχε η Πορτογαλία.

ΑΠ: Την εποχή εκείνη τέλος Απριλίου **1974** είχε ανατραπεί το δικτατορικό καθεστώς της και ο Ιωαννίδης δεν ήθελε να φανεί ότι το ελληνικό καθεστώς είχε δειλιάσει από τα γεγονότα της Πορτογαλίας. Το δέχτηκα, γιατί δεν μπορούσα να κάνω κι' άλλοιώς. Σας είπα: Παρά τη συμπάθεια και τον σεβασμό θα μπορούσα να πω και την αγάπη που μου είχαν οι "μικροί" αξιωματικοί το ήξερα πως στον Ιωαννίδη θα υπάκουαν.

ΕΡ: Μου επιτρέπετε στρατηγέ μου, αλλά έτσι που μου τα λέτε ο ρόλος σας ήταν- πως να το πω- διακοσμητικός;

ΑΠ: Θέλετε να πείτε πως ήμουν μια μαριονέττα;

ΕΡ: Οχι, αλλά.

ΑΠ: Ήμουν και το ήξερα πως ήμουν. Διάβαζα τα ξένα δελτία "Ντώϊτσε βέλλε" κλπ και έβλεπα πως με αποκαλούν "μαριονέττα". Δεν είχαν άδικο. Αλλά μόνο έτσι μπορούσα ίσως- σας επαναλαμβάνω όχι διά της βίας, δια της πειθούς- να κάνω κάτι.

ΕΡ: Και νομίζω ότι την τελευταία στιγμή το κάνατε;

ΑΠ: Θα κριθεί. Οπωσδήποτε σε περίπτωση διαφωνίας μου με τον Ιωαννίδη, οι αξιωματικοί θα ακολουθούσαν τον Ιωαννίδη.

ΕΡ: Είχε οργάνωση;

ΑΠ: Ήταν μπασμένος από χρόνια τσις συνωμοσίες.

Ομως είπε και άλλα πολλά ο Στρατηγός Μπονάνος.